

פרשת לך לך תשע"ח – למה הרוע נוצר ראשון והטוב שני?

1. **בראשית ו:** ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה ... וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום: וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו: ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם עד בהמה. **מלבי"ם:** גם מה שהמעט מספר שנותיהם לא הועיל, כי רעת האדם רבה והולכת, כי החוטא מצד התאוה יש תקוה שיחדל מלחטוא כשלא יתאוה או לעת זקנתו ... אבל החוטא בעצת השכל, יוסיף תמיד ברשעו, כי ציורי מחשבותיו רק רע, רק ציורי התאוות והמידות הרעות וזה מתמיד כל היום.

היום-יום ג מר חשוון: פרשת בראשית היא פרשה שמחה [אירוע הבריאה], אבל הסוף שלה אינו נעים [התדרדרות האנושות]. פרשת נח היא פרשה מדוכדכת – עם המבול, אבל הסוף שלה שמח עם לידת אברהם אבינו. פרשת "לך לך" היא השבוע השמח באמת, שכן בכל יום אנו 'חיים' עם אברהם אבינו, הראשון שמסר נפשו על פרסום אלוקות והוריש את מסירות הנפש לכל ישראל.

2. **התאוה - ש"ך בראשית:** לא נאסר עליו לעולם, אלא עד שתבוא השבת [שלוש שעות מרגע הציווי בשעה התשיעית] ולכך נברא ביום שישי ... שהזמן קצר עד כניסת השבת ויוכל לסבול. **הקנאה - רמב"ן:** קין התכוון בהריגה ... שלא יהיה עיקר בנינו של עולם מאחיו שנתקבלה מנחתו. **הכבוד - בראשית רבה לח,א:** אמרו: לא כל הימנו לבור לו את העליונים ולתן לנו את התחתונים, בואו נעשה מגדל, וניתן עבודה זרה בראשו וניתן חרב בידה ותהי נראית כאילו עושה עמו מלחמה.

3. **קהלת רבה ד,יג:** 'טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל' – 'ילד מסכן וחכם' זה יצר טוב: 'ילד' כי אין מזדווג לאדם אלא מבן י"ג שנה. 'מסכן' כי אין שומעין לו. 'חכם' כי הוא מלמד דרך ישרה. 'מלך זקן וכסיל' זה יצר הרע: 'מלך' שהכל שומעין לו. 'זקן' שמזדווג מילדותו. ו'כסיל' שהוא מלמד דרך רעה.

4. **רמב"ם הלכות עבודת כוכבים א:** בן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו. **ראב"ד:** יש אגדה בן שלוש שנים, שנאמר 'עקב אשר שמע אברהם בקולי' – מניין קעב.

תוכן מליקוטי שיחות כ/19: חז"ל אמרו 'בן ארבעים לבינה', זאת אומרת שבגיל ארבעים מגיע האדם לשלמות ההבנה וההשגה. ולכן הרמב"ם אינו מביא את הגרסה ש'בן שלוש שנים' הכיר את בוראו, כי אז היה מקום לטעות שהכרת הבורא הייתה אצלו באופן נסי, **שלמעלה מהשכל.** אלא בוחר בגרסה שהיה זה בן ארבעים שנה, שאז הוא הגיל בו **הבנת השכל** היא בשלמות.

5. **בראשית ב:** ויכל אלוקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות. **רש"י בראשית רבה יא:** 'ועשה' אין כתיב כאן אלא 'לעשות', לומר **שהכול צריך תיקון.**

תנחומא נשא טז: בשעה שברא הקב"ה את העולם, נתאוה **שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים.** ברא את האדם וציווה אותו 'מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו'. כיון שעבר על ציוויו, אמר הקב"ה: הייתי מתאוה שיהא לי דירה בתחתונים כמו בעליונים ודבר אחד ציוויתי אותך ולא שמרת אותו?! מיד סלק הקדוש ברוך הוא שכינתו לרקיע הראשון ... עמד קין והרג להבל, מיד סלק שכינתו לרקיע שני ... וכך עלתה השכינה והסתלקה עד הרקיע השביעי.

אחר כך סילק את הדורות הראשונים הרשעים והעמיד במקומם את אברהם. כיון שהעמיד אברהם, סיגל מעשים טובים - ירד הקב"ה מן רקיע שביעי לשישי. עמד יצחק ופשט צווארו על גבי המזבח - ירד משיחי לחמישי כו' ... עד שעמד משה והורידה לארץ, שנאמר: וירד ה' על הר סיני ... וכתוב: באתי לגני אחותי כלה – אימתי? כשהוקם המשכן.

תניא פרק כז: ולכן אל ייפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהיה כל ימיו במלחמה זו, כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לכפות את הסטרא אחרא תמיד ... ושני מיני נחת רוח לפניו יתברך למעלה: אחד מביטול הס"א לגמרי על ידי הצדיקים, והשנית על ידי כפיית הס"א בעודה בתקפה וגבורתה ... על ידי הבינונים. וזהו שאמר הכתוב 'ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי' - מטעמים לשון רבים, כי שני מיני נחת רוח הם ... כמו במטעמים גשמיים שיש שני מיני מעדנים: אחד ממאכלים ערבים ומתוקים, והשני דברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש.